

Šárka Skorkovská: Zanedbanou péčí o zrak ublížíme očím i celému tělu

Oční lékařství v posledních dekáдах prošlo dramatickými proměnami. „Pokrok v oftalmologii je až neuvěřitelný. Díky rychlému rozvoji technologií můžeme dnes pomoci mnohem širšímu spektru pacientů a umíme efektivně léčit více a více různých očních onemocnění s mnohem přesnějšími výsledky.

Moderní léčba je také šetrnější,“ říká **ŠÁRKA SKORKOVSKÁ**, primářka Oční kliniky NeoVize Brno, která má na svém kontě již více než 30 tisíc operací a osobně stála u četných změn, jimiž obor prošel.

Byla medicína od malička vaším snem? Jako malá holka jsem chtěla být baletkou. Chodila jsem dokonce i do speciální baletní školy, ale pak mi sdělili, že jsem neperspektivní. Dnes jsem za to vlastně vděčná! Když jsem se tehdy rozhodovala, co budu dělat dál, šla jsem na klasické gymnázium.

Proč jste se rozhodla po absolvování gymnázia nasměrovat svou profesní dráhu právě k medicíně?

Když jsem se hlásila na vysokou školu, nebyla jsem vyhraněná. Nicméně mě určitě ovlivnila moje maminka, která byla zdravotní sestra, proto jsem od malička důvěrně znala prostředí nemocnice. S maminkou jsme asi do mých deseti let bydlely v internátě zdravotních sester, kde byli všichni ze zdravotnictví. Už jako malou holčičku mě sestry braly na služby, když nebylo hlídání. Po gymnáziu jsem sice zvažovala, že bych zkusila žurnalistiku, ale pak

„Medikům bych doporučila, aby byli sebevědomí, ale přistupovali k medicíně s pokorou. Aby věděli, že doktora dělá doktorem až klinická praxe.“

jsem si to rozmyslela. V té době byla medicína smysluplnější volba.

Když se ve svých vzpomínkách vrátíte ke svým studentským létům, co vás přivedlo právě k rozhodnutí věnovat se v medicíně oboru oftalmologie?

Moje maminka pracovala na chirurgii a já tam jako medik ráda chodila pomáhat na sál. Věděla jsem, že bych se chtěla věnovat nějakému chirurgickému oboru. Jenže pro „velkou“ chirurgii jsem neměla fyzické předpoklady, jsem moc drobná a dlouhé hodiny na operačním sále jsou vyčerpávající. Měla jsem být praktickou lékařkou, ale chtěla jsem dělat v nemocnici chirurgický obor.

Jak to tedy dopadlo?

Tehdy opět zasáhla moje maminka, která šla se mnou na ředitelství nemocnice na personální oddělení. Řekla jim, že ona sama celý život dělala v nemocnici a i já bych ráda pracovala v nemocnici. Přímluva maminky zabrala a začala jsem pracovat na oční klinice. A jsem ráda, protože oftalmologie je krásný obor.

Musím mamince poděkovat, že pro mě tuto možnost vybojovala.

Co vás na tomto oboru dodnes nejvíce baví?

Baví mě především oční chirurgie. Není to však pouze chirurgie, čím je pro mě obor zajímavý. Baví mě také diagnostika a léčba, řada celkových onemocnění souvisí i s okem. Za tu dobu, co se oboru věnuji, prošel neuvěřitelným pokrokem.

Jak se liší první operace oproti tomu, když máte za sebou už letité zkušenosti na sále? Vnímáte stále jistou dávku trémy, nebo si musí být chirurg stoprocentně jistý?

Stoprocentně jistý si člověk nemůže být nikdy v ničem, a to ani v běžném životě. Samozřejmě poté, co mám za sebou už tolik úspěšných zákroků, je to něco jiného, než když jsem začínala. Přesto vždy musí být operatér plně koncentrován a tato koncentrace znamená i určitou dávku stresu. V Japonsku dělali studii, kdy sledovali kardiovaskulární funkce oftalmochirurgů během operace a zjistili významné zvýšení krevního tlaku, protože je zákrok zkoncentrován do poměrně krátkého úseku, na rozdíl

„Při soustředěné práci na počítači zapomínáme mrkat. Rohovka pak není dostatečně hydratovaná, oči nás mohou pálit či rezat a vidění může být neostré.“

od jiných typů operací, které trvají i několik hodin. Vždy je namístě velká míra opatrnosti, abych udělala všechno pro zdárný výsledek. Určité postupy jsou rutinní, ale vše rutina být nesmí. Při každé operaci k tomu tak přistupuji. A když vím, že by situace mohla být komplikovanější, o to víc soustředěný člověk musí být.

Vzpomínáte na své první zaměstnání?

Ano, nastoupila jsem na Oční kliniku ve Fakultní nemocnici u sv. Anny v Brně.

Jaké autority vás v profesním životě ovlivnily?

Určitě starší kolegové na klinice, kteří mi předávali zkušenosti. Po roce 1990 se naskytly možnosti absolvovat zahraniční stáže na renomovaných pracovištích, například na oční klinice v Tübingenu, Mnichově a Vídní. Tyto zahraniční stáže mi daly mnoho, stejně jako příležitost jezdit na zahraniční kongresy, které jsou rovněž zdrojem dalších informací. Dodnes nejraději chodím na kongresech na video session, kde se promítají videa z očních operací. Každá oční operace se dokumentuje i obrazově a díky tomu se dá ze záznamů zjistit spousta vylepšení, která se potom dají aplikovat v praxi.

Utkvěla vám v paměti nějaká zajímavá profesní zkušenost nebo osobnost, které jste zlepšila zrak?

Když jsem pracovala na Oční klinice ve Fakultní nemocnici u sv. Anny, spektrum chirurgie bylo pestré. Dělala jsem kromě operací šedého zákalu i operace odchlípené sítnice, antiglaukomové zákroky, operace šilhání. Mám radost, když se na mě s důvěrou pacienti obracují i po mnoha letech a přicházejí za mnou, často mě znají ještě z nemocnice u sv. Anny. V Brně jsem operovala i řadu osobností, jež měly šedý zákal. Například pana Erika Knirsche, což byl známý kapelník, který měl v 60. a 70. letech slavný orchestr.

S dcerou Karolínou, rovněž oční lékařkou.

Nebo paní profesorku Alenu Veselou, výbornou varhanici, jež učila na JAMU. Také jsem operovala známého hudebního skladatele Miloše Štědroň. Výjimečných pacientů byla řada. Nejstarší pacient, kterému jsem operovala šedý zákal, měl 104 let. Jak vidíte, i v tak vysokém věku je operace katarakty pro pacienta přínosem.

V současné době působíte v privátní sféře, jste primářkou Oční kliniky NeoVize Brno. Kudy vedla cesta, která vás na soukromou oční kliniku přivedla?

Z fakultní nemocnice jsem odešla do privátní sféry oční kliniky v ro-

ce 2009. Dnes jsem ráda, že jsem tento životní krok udělala. Tehdy jsem prakticky neznala refrakční chirurgii a dostala příležitost osvojit si zase něco nového. I když já sama refrakční laserové operace přímo nedělám, provádím nitrooční refrakční zákroky, jako jsou implantace fakických čoček u lidí, kteří nejsou vhodní pro laserové operace s odstraněním dioptrií. Moje oblast působnosti se tedy opět rozšířila o další zajímavé poznatky. Dnes se zejména operace šedého zákalu významně přesunula do privátních center, protože se jedná o jednodušší chirurgii. Oceňuji, že v NeoVizi

SÁRKA SKORKOVSKÁ

- Narodila se v roce 1953 v Brně.
- Vystudovala Lékařskou fakultu Univerzity J. E. Purkyně. Získala dvě atestace v oboru oftalmologie, titul kandidát lékařských věd a docenturu pro obor oftalmologie. Absolvovala zahraniční stáže se zaměřením na chirurgii předního a zadního očního segmentu ve Vídni, Mnichově a Tübingenu.
- Specializuje se na operace šedého zákalu, chirurgické odstraňování dioptrických vad, diagnostiku a léčbu onemocnění sítnice a rohovky. Působila na Oční klinice Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně, od září 2015 je primářkou Oční kliniky NeoVize Brno.
- Je členkou České oftalmologické společnosti, České společnosti refrakční a kataraktové chirurgie (ČSRKCH), České glaukomové společnosti, European Society of Cataract and Refractive Surgery, European Society for Vision and Eye Research. V roce 2023 byla zvolena na kongresu do výboru ČSRKCH.
- Časopis Forbes zařadil docentku Skorkovskou do žebříčku Nejlepší lékaři Česka 2025.
- Žije s manželem v Brně, má dvě dcery a čtyři vnuky.

„Mám radost, když se na mě s důvěrou pacienti obracejí i po mnoha letech.“

můžeme pracovat s dokonalými materiály, sledujeme nové trendy v oftalmologii, máme špičkové přístroje, používáme laserem asistovanou operaci šedého zákalu.

V NeoVizi jste primářkou. Myslíte, že je pro ženy obtížnější než pro muže prosadit se ve vedoucí pozici? Asi ano, přestože v oftalmologii je více žen a není to tolik obtížné jako například v klasické chirurgii. V oční chirurgii mohou zdatně konkurovat i mužským kolegům. Tento obor je pro ženy vhodný – oko je malý orgán, který vyžaduje jemnou chirurgii, u operace se sedí, netrvají tak dlouho jako jiné chirurgické výkony.

Jak jste uvedla, oční chirurgie prošla za poslední dekády až neuvěřitelným vývojem. Napadlo vás v počátcích kariéry, jaké možnosti bude tento obor jednou nabízet pacientům i operátorům?

Vůbec! Pacienti dříve leželi týden po operaci katarakty nebo odchlípené sítnice v nemocnici, měli zalepené oči. Dnes je většina očních operací jednodenní ambulantní chirurgií. Pacient absolvuje operaci a jde domů, běžně také operujeme pro šedý zákal obě oči v jeden den. Přesun k ambulantním operacím znamenal velký přínos, což umožnil i technologický pokrok.

Jaké změny považujete za nejpřevratnější?

Jednak zahájení éry laserové refrakční chirurgie a jednak rozvoj technologického pokroku v operacích šedého zákalu, technologii nitroočních čoček, které se stále zdokonaľují. Pak je to rozvoj operací zadního segmentu oka, tedy onemocnění sítnice a sklivce, která se před vynálezem přístroje zvaného vitrektom vůbec operovat nedala. Naději přináší rovněž biologická léčba v oftalmologii v léčbě makulární degenerace sítnice, která je nejčastější příčinou významného poklesu vidění u seniorů.

Jaký pokrok byste si přála do budoucna?

Přála bych si, aby se objevila genová léčba pro vrozená degenerativní a dědičná onemocnění, která dosud neumíme léčit. Postihují děti nebo mladé pacienty, protože progredují během života. To by byl obrovský pokrok!

Čím nejvíc svému zraku škodíme?

Zanedbanou péčí o zrak můžeme škodit nejen očím, ale i celému tělu. V dnešní době je například civilizační chorobou syndrom suchého oka, na kterém se, kromě věku, podílí nadužívání informačních technologií. V dětské populaci vede dlouhý čas trávený sledováním mobilů a počítačů k rozvoji krátkozrakosti. Předpokládá se, že v roce 2050 bude počet krátkozrakých ve světové populaci 4,7 miliardy, tedy skoro polovina lidské populace.

Co můžeme udělat pro to, abychom si zrak ochránili?

Doporučuji pravidelně chodit k očnímu lékaři, používat sluneční brýle jako ochranu před škodlivým UV zářením, chránit oči před úrazy. Pokud někdo pracuje celý den na počítači, může si neustálým zaostřováním na monitor způsobit takzvanou akomodační křeč. Proto je dobré dodržovat pravidlo 20–20–20, tedy po 20 minutách práce na počítači přestříhat na 20 vteřin na předmět ve vzdálenosti 20 stop, což je asi šest metrů, aby si oči odpočinuly.

Pozorujete v populaci obecně zhoršení zraku? Může se projevit například časté používání displejů?

Ano, lidské oči byly původně zvyklé zaostřovat spíše do dálky. V dnešní době je zatěžujeme dlouhodobou prací na blízko, což vede k jejich únavě. Při soustředěné práci na počítači navíc často zapomínáme mrkat, oční rohovka pak není dostatečně hydratovaná a oči nás mohou pálit či řezat a vidění může být neostré.

„Přála bych si, aby se objevila genová léčba pro vrozená degenerativní a dědičná onemocnění, která dosud neumíme léčit. Postihují děti nebo mladé pacienty, protože progredují během života. To by byl obrovský pokrok!“

„Učívala jsem mediky, studenty všeobecného lékařství. Nyní učím optometristy, tedy studenty bakalářského a magisterského studia.“

Pokud se nevěnujete práci, jak trávíte volný čas?

Musím moc poděkovat svému muži, který mě vždy ve všem podporoval. Nebyl ten typ, který by vyžadoval dokonalé zázemí s teplou večeří. Když mám volno, moc ráda chodím po horách, lyžuji, hraji golf, ale mám ráda i kulturu. Milujeme s manželem filmy, koncerty, rádi si posedíme s přáteli a také rádi chodíme do divadla. Sama jsem před lety amatérské divadlo i hrála, dokonce jsme se tam s svým mužem seznámili.

Co dalšího vás zaměstnává mimo operační sál?

Mám i pedagogický úvazek na Katedře optometrie a ortoptiky na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Pravidelně přednáším také pro univerzitu třetího věku ve spolupráci s Masarykovou univerzitou. Řada mých pacientů, kteří ke mně přicházejí kvůli operaci šedého zákalu, říká, že mě odtud znají.

Máte nějaký rituál před operací, který vás na zákrok připraví?

Myslím, že nemám. Zkrátka přijdu na sál, převléknu se, umyji si ruce a jdu na to. Jsem ráda, že mám práci vyváženou: půl dne jsem na sále a půl dne v ambulanci. Není to stereotyp a práce je pestrá. Zároveň je to ale zodpovědnější proces. Pacientovi operaci doporučím, sama ho odoperuji, odpovídám za výsledek a následně s ním komunikuji. Vždy se snažím udělat vše pro to, aby byl pacient s výsledkem spokojený.

Vaše dcera Karolína je dnes také uznávanou oční lékařkou. Jste ráda, že se vydala ve vašich šlépějích a rozhodla se věnovat stejnému oboru?

Těší mě, že si vybrala tento obor, a jsem především ráda, že ji to baví. Hned po medicíně nastoupila na doktorské studium na oční kliniku. Už na medicíně využila možnost studovat v Innsbrucku v rámci Erasmu. Mimo jiné jí to pomohlo i v tom, že

se zdokonalila v němčině. V průběhu doktorandského studia odjela na stipendium do německého Tübingenu. Byla tam rok, zabývala se výzkumem zornicových reakcí na klinice neurooftalmologie. Do Tübingenu se pak ještě vrátila a spolupráce s německými kolegy jí pomohla publikovat v zahraničních časopisech, což mělo význam pro získání docentského titulu.

Radíte se někdy spolu nad pracovními záležitostmi?

Určitě. Karolína je velmi dobrý neurooftalmolog a specialista na glaukom, takže se s ní v této oblasti radím. Ona za mnou zase přichází s věcmi stran chirurgie, protože mám delší zkušenosti. Naopak se nevěnuji laserové refrakční chirurgii, kterou dělá dcera. Vlastně se vzájemně doplňujeme.

Je pravda, že i vaše druhá dcera je lékařkou?

Ano, druhá dcera je neonatoložka. Věnuje se péči o novorozené a především nezralé děti. Myslím, že jsou obě dcery spokojené s výběrem medicínského oboru. Osobně medicínu vnímám jako velmi smysluplné povolání.

Jednou z vašich specializací je katarakta, která se objevuje zejména v pokročilejším věku. Máte ze své praxe zkušenost, že kvalita zraku souvisí s psychikou seniorů? Ovlivňuje zrak subjektivní vnímání kvality života, například proto, že seniorům lepší zrak umožňuje více aktivit, a proto se cítí šťastnější?

Uvedu konkrétní příklad: devadesátiletý pan doktor, kterého přivedl jeho syn. I přes pokročilý věk byl pořád doma činný, četl, ale byl trochu omezený pohyblivostí. Měl už velmi pokročilý šedý zákal a kvůli odložené operaci došel do stadia, kdy přestával vidět. Zhoršil se i psychicky. Když konečně podstoupil zákrok, úplně ožil! I jeho manželka a syn říkali, jak se celkově změnil, že byl najednou jako v jiném světě, úplně ho to psychicky zvedlo.

„Doporučuji pravidelně chodit k očnímu lékaři, používat sluneční brýle jako ochranu před škodlivým UV zářením, chránit oči před úrazy.“

Přednášíte nejen na univerzitě třetího věku, ale rovněž vyučujete studenty na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity. V čem myslíte, že to mají dnešní mladí lékaři jednodušší a v čem naopak obtížnější než vy, když jste s medicínou začínala?

Učívala jsem mediky, studenty všeobecného lékařství. Nyní učím optometristy, tedy studenty bakalářského a magisterského studia. Současní medicí to mají jednodušší v tom, že mají daleko více zdrojů informací a možností odborné studijní literatury. Nicméně mají zároveň daleko větší objem nutných znalostí oproti tomu, co jsem se musela naučit já. Výhodou je, že v Brně se postavilo jedinečné simulační centrum – SIMU, které je součástí Lékařské fakulty Masarykovy univerzity. Studenti tam docházejí a mohou si zde nasimulovat veškeré zdravotnické činnosti: sesterské úkony, úkony v therapeutice, propedeutice, mohou se učit poslouchat pacienta, proklepat ho, procvičují první pomoc a mohou simulovat i operační zákroky, to je velká výhoda! Něco takového samozřejmě dříve nebylo.

Máte pro začínající mediky nějakou radu?

Stále záleží na studentech, jak jsou cílevědomí a co všechno chtějí znát, jestli se brzy rozhodnou pro konkrétní obor a chodí se na něj dívat, navštěvují prázdninové praxe, zajímají se o to, čemu by se v budoucnu rádi věnovali. Mnozí z nich, možná až do pátého či šestého ročníku, nevědí, který směrem se ubírat. Člověk obvykle spíše ví, co dělat nechce. Doporučila bych jim, aby byli sebevědomí, ale přistupovali k medicíně s pokorou. Aby věděli, že doktora dělá doktorem až klinická praxe. Na klinice jsem vždy nováčkům říkala: Když se budete chtít zptat, přijďte a ptejte se, já vám velmi ráda zodpovím všechny dotazy. Ale záleží už na nich, aby se ptali.

Jaké je vaše životní motto?

Být dobrým člověkem. ■